

उत्तानपादतवा यवननासयात्तम् । उत्पादं यवनमख्यं
उत्पादयवनोऽप्यल ।

उत्पादित लि० उद्+पद-णिच्-कर्मणि क्त । जनिते ।

“अथनारममाणस्य विभोदत्पाद्रिवाः परैः” माघः ।

उत्पादिन् लि० उद्+पद-णिनि । १ उत्पत्तिमति । “सर्व-

सत्पादि भङ्गुरम्” हितोः । उत्पादयति णिच् णिनि ।

२ उत्पादके । “इः षोत्पादि ष्टे इयं णिपन् प्राणहर-

कणा” वा० ऋ० उभयतः स्त्रियां ङीप् ।

उत्पाद्य अख्य० उद्+पद-णिच्-ल्यप् । १ जनयित्वेत्यर्थे “क्री-

त्वा ख्यं वायुत्पाद्य” मनुः । “पलातुत्पाद्य संकल-

दन्ति चैषां प्रकथ्येत” सूतिः । कर्मणि यत् ।

जननीये लि० । “बाण्य उत्पाद्य इवास यत्नः” कुमा०

उत्पात्नी स्त्री उच्यते पाठवति पाठ-अण् गौरा० ङीप् ।

कारोन्वे गन्ध० ।

उत्पाव पु० उद्+उ “उदि नवतिवोतिपूजुः” पा० अण्

वाधित्वा वञ् । उत्पवने यन्नियपात्तादेः संस्कारभेदे

उत्पिञ्जर(ल) लि० उद्+पिजि-ककन् वा क्त्वा रः । अत्यर्था-

कुले । “कुर्वन्पिञ्जरजातपत्नैः” माघः । उत्-

पिञ्जरोभूतद्वैरित्यर्थः रत्नयोरभेदः” मङ्गिः । “तदुत्

पिञ्जकं युद्धमासीद्वासुरोपमम्” भा० श्रौ० २५ अ० ।

उत्पिव लि० उद्+पा-य । उद्भूत्य पाविनि ।

उत्पिष्ट लि० उद्भूतः पिष्टं उद्+पिष-क्त । उद्भूतः क्त

मेवमेव १ उच्यते । “वन्निष्ठस्तत्पिष्ट विस्त्रिष्टं विव-

र्त्तितमवशिष्टमतिश्रिप्तं तिथिर्क्लिप्तमिति वद्विधम्”

सुत्रतोक्ते गद्विधसन्निष्ठरूपेऽस्तिभक्ते तत् कार्यं तदीकं

“विशेषेणोत्पिष्टे वन्नावुभयतः शोकावेदनाप्रादुर्भावो-

विशेषतस्तल नानाप्रकारा वेदना राली प्रादुर्भवति” ।

उत्पीड लि० उद्+पीड-अण् । संवर्धयेत् १ पीडके २ संवा-

धके च । भावे वञ् । २ उन्मथने । “व ह वायवरोत्-

पीडां हिंसयत्यस्युल्लसम्” भा० व० २१ अ० । “आवाङ्मनीं

नवनसल्लोदीडद्वैवकाप्राप्तम्” मेघ० । ल्युट् । उत्-

पीडन तल न० । अ । तलैव स्त्री । यद् उत्पीडयत्

उत्पीडाकारके । “अन्धोन्मथनीडवदुत्पञ्चाङ्गाः”

कुमा० । स्त्रियां ङीप् [पुष्कयते ।

उत्पुच्छ नामधातुः पुच्छदस्यति उद+उच्छ+णिच् उत्-

उत्पुच्छ पु० उत्पिप्रः पुच्छोवेन प्रा० व० वा क्षिप्रलोपः ।

उर्ध्वक्षिप्र पुच्छे पथौ ।

उत्पुट लि० उद्वाटितं पुटमस्य प्रा० व० वा वाटितलोपः ।

पुटमस्य प्रफुल्ले । तेन निर्द्वन्द्वम् सङ्घादि० अण् । औत्-

पुट तेन निष्पाद्यो लि० । तेन हरति उत्पुट्कादि० ङञ्

औत्पुटिक तेन हारके लि० स्त्रियां ङीप् ।

उत्पुटक पु० उद्+पुट-कु न । संयुतोक्ते पाख्यासपद्रवभेदे ।

“अतज्जुं नामलिङ्गे वक्ष्ये पाख्यासपद्रवान् । उत्पाटक-

सोत्पुटकः श्यावः कण्डूयुतोभयम् । अयमन्वः सक-

ण्डूको यन्त्रिको जम्बुवसाया । सावी च दाहवांश्चैव

शृण्वेषां क्रमयः क्रियाम्” । वेपथुत्पुटके दद्यात् तैव

मेभिच साधितम्” सुभ० ।

उत्पुत लि० उद्+पु-क्त । पवितादिना कृतोत्पवनसंस्कारे

पात्तादौ । इट्पठे उत्पवितोऽप्यल लि० । तेन हरति

उत्पुक्ता० अण् । औत्पुत तेन हारके लि० ।

उत्पेय लि० उद्भूत्य मेयम् । उद्भूत्यमेवे जहादौ ।

उत्पम लि० उन्नता प्रभाऽङ्गा प्रा० व० गतलोपः । १ उन्नत

प्रभान्विते २ उदङ्गि वि वङ्गी पु० हेम० ।

उत्प्राशन न० उद्भूत्य प्राशनम् । उत्तोऽस्य भोजने

उत्प्रास पु० उद्+प्र+अव-दीप्तादिभु वञ् । उपहासे । “प्रियं

षोत्प्रासवक्रोक्ता मध्याधीरा ददेद्भुना” सा० द० ।

उत्प्रेक्षण न० उद्+प्र-ईष-भावे ल्युट् । १ उद्भावेने

२ विज्ञादिना कस्यचित् पदार्थस्य संभावने । ३ जर्ज-

ट्टौ च । णिनि । उत् प्रेक्षितु तत्कारके लि० स्त्रियां ङीप्

उत्प्रेक्षा स्त्री उद्+प्र+ईष-अ । उद्भावेने अर्थावधारभेदे

अवधारयन्ते पृष्ठे १२५ विवृतिः । [मज्जने

उत्प्लवन न० उद्+प्लु-ल्युट् । उपरि प्लवने (भावा) अणि

उत्प्लवा स्त्री उत्प्लवति उद्+प्लु-अण् । गौणवां गन्ध०

उत्पल पु० उद्+फल-अण् । १ उद्भावेने २ जर्जतोविस्तरणे च

उत्पुल्ल लि० उद्+फल-क्त लि० । १ विकसिते दधानाम-

न्योन्यविज्ञेनेष प्रकाशिते “उत्पुल्लनीलनविनोदर

तद्वभाषः” माघः । २ उत्पाने लि० ३ स्त्रीयां शुभ्रेन्द्रिने

न० मेदि० ।

उत्स पु० उत्पत्ति जनेन उत्स-व किय नलोपः । पर्यताडेः

१ सवज्जवस्य पातस्थाने । २ जलप्रवाहे च “आसिञ्जि कुलम्

गौतमाय तृणजे” ऋ० १, ५, ४, ५, “विष्णोः पदे परये

मध्य उत्सः” ऋ० १, ५, ४, ५ वङ्ग वाकं विविपुल्ल-

स्रिचम्” २, २, ४, ४, “उत्सो वा तल जायतां सुदो वा

पुण्यरीकान्” उच० ६, १०, ६, १, उत्स भवः उत्सा०

अण् । औत्स तद्भवे लि० ३ अर्धभेदे ततः गोत्रे

अवादि० अण् औत्सावन तद्भवे पुंस्त्वा० स्त्रियां ङीप्